

1281 г. отъ дошлитъ на помощъ гръцки войски²⁸. Карлъ I не се уплашилъ отъ това и въ сжщата още година привлѣкълъ въ своя съюзъ и венециянцитѣ. Въ юний и юлий 1281 г. пристигнали въ Неаполъ пратеници „magnifici principis, imperatoris Bulgarorum“; съ тѣзи пратеници тръгнали за България двама неаполитански рицари Гираций де Никотера и корфиотъ Иванъ-Испанъ, за да завършатъ отъ името на своя кралъ преговоритѣ²⁹. Тертерий се опитвалъ да влѣзе въ връзки съ тесалийския князь Иванъ, противъ когото императоръ Михаилъ повикалъ на помощъ Ногай³⁰. Въ следната година, обаче, сицилийската вечерня разрушила всички планове на Карла I да възстанови латинското владичество на изтокъ, а на 11 декемврий 1282 г. умрѣлъ и Михаилъ VIII.

Отъ съюза противъ византийцитѣ спечелили само сърбитѣ. Тамъ отъ 1281 г.³¹ управлявалъ хитриятъ и неуморимъ *Стефанъ Урошъ II*, съ прозвище *Милутинъ*. Още презъ първата година на управлението си той завзелъ цѣла северна Македония, Пологъ подъ Шаръ пл. (вж. стр. 24), Скопие съ околноститѣ му, Овчо поле, Злетово и Пиянечко; до тогава византийската граница достигала до крепостъта Липлянъ на Косово поле. Нападенията му се простирали до Сересъ и до Влахиотската земя, т. е. до Епирското деспотство (стр. 164). Скоро подъ негова властъ преминали Кичево, Дебъръ и Порѣчье (стр. 24); отъ 1286 г. му се покорявала цѣла Босна. Братъ му *Стефанъ Драгутинъ* царувалъ въ Сирмий и Мачва. Албанцитѣ сжщо тѣй му дали клетва за вѣрностъ, а въ 1296 г. той превзелъ и Драчъ. Благодарение на посрѣдничеството на майка си Елена франска той билъ въ приятелски отношения съ папата и съ династията Анжу. Къмъ католицитѣ се отнасялъ благосклонно, църквитѣ имъ надарявалъ съ земи и билъ даже поставенъ подъ покровителството на св. Петъръ (1291). Едва следъ смъртъта на Елена (1314) въ Римъ разбрали, какво преданностъта му къмъ апостолския престолъ произхождала само отъ невѣроятната му за онова време вѣротърпимостъ. Въ съвета му въ Катаро (1305) наредъ съ двамата източни епископи заседавали и двама католически и даже и „дѣдътъ“ на босненскитѣ богомили³². Въ брачнитѣ дѣла „светиятъ кралъ“, както го наричали следъ смъртъта му, не се стѣснявалъ много; женилъ се четири пжти, следъ като три пжти отстранявалъ предишнитѣ си жени. Третата си жена, дъщеря на Тертерия, той, безъ да му мисли много, предалъ на византийцитѣ следъ сключването на мира въ 1298 г., защото искалъ да се ожени за Симонида, дъщеря на императора Андроникъ старши. Милутинъ има голѣми заслуги за издигането на Сърбия: поддържалъ търговията, издалъ нови закони и основалъ много болници, манастири и църкви. Презъ четиридесетгодишното му управление Сърбия достигнала такова положение, че сждбинитѣ на полуострова оттогава се решавали не вече въ Византия или въ Търново, а при сръбския дворъ.

Андроникъ старши, приемникътъ на Михаила, сключилъ съ Тертерия миръ (1284), споредъ който последниятъ, отлжченъ отъ българската църква зарадъ втория си бракъ, изпратилъ сестрата на Асена III въ Цариградъ, а самъ получилъ обратно първата си жена.³³ Въ 1291 г. папата Николай IV напраздно се опиталъ отново да привлѣче къмъ уния „императора Георгия“ и патриархъ Йоакима III; сръбската кралица Елена уговаряла за това тѣста на своя синъ.³⁴

Между това могществото на Ногай взимало застрашителни размѣри. Въ 1285 г. татаритѣ нахлули едновременно въ Маджарско и България. Тѣ преминали Балкана и опустошили Тракия и Македония. Понеже имало опасностъ, че влашкитѣ овчари, които катунували тогава между Цариградъ и Виза,